

Niemcy przyjmują traktat pokojowy.

Wiedeń (PAT). Biuro koresp. wiedeńskie donosi z Weimaru: Na zgromadzeniu narodowym poseł Schultz-Groeber postawił następujący wniosek:

Zgromadzenie narodowe zgadza się na podpisanie traktatu pokojowego.

Nad wnioskiem tym przeprowadzono imienne głosowanie. Dało ono następujący wynik:

Za wnioskiem oświadczyło się 237 głosów, — przeciw wnioskowi 138. Wstrzymało się od głosu 5.

Wobec tego wniosek został przyjęty.

Następnie odbyło się głosowanie nad wnioskiem o wyrażenie rządowi wotum zaufania. Za wnioskiem oddano 236 głosów, przeciw 89, wstrzymało się 68.

Niemcy godzą się na traktat, lecz nie biorą odpowiedzialności za wykonanie.

Wiedeń (PAT). Wiedeńskie biuro koresp. donosi z Weimaru: Na zgromadzeniu narodowym oświadczył między innymi prezydent ministrów Bauer: **W poniedziałek wieczór ma wojna na nowo się rozpocząć, jeżeli nie powiemy „tak“.** W tej godzinie na życie i śmierć pod groźbą marszu nieprzyjaciela, podnosimy po raz ostatni protest przeciw temu traktatowi przemocy i zniszczenia, protest przeciw naigrzawaniu się z prawa samostanowienia, przeciw temu poniżeniu narodu niemieckiego. **Żaden podpis nie osłabia tego protestu, który podnosimy na całą przyszłość. Niema środka do odrzucenia traktatu, lecz sam traktat zawiera w sobie obronę, której nie damy sobie wydrzeć, a mianowicie przyzeczanie ententy w memorandum z dnia 16 czerwca, że ma nastąpić od czasu do czasu rewizja traktatu. Rząd państwa zadecydował przystąpić się do podpisania traktatu, ale oświadcza równocześnie przeciwnikom, że nikt nie może przypuścić, jakoby naród niemiecki godził się z traktatem z wewnętrzznego przekonania, z traktatem, przez który żywa część państwa niemieckiego, bez zapytania ludności, od państwa ma być oderwana, prawo suwerenności Niemiec trwale naruszone, a na lud**

niemiecki nałożone nieznosne ciężary gospodarcze i finansowe. Jeżeli rząd niemiecki mimo to podpisuje traktat z zastrzeżeniem, to akcentuje on, że ustępuje przed przemocą, z zamiarem, ażeby ludowi niemieckiemu, cierpiącemu niewymownie, oszczędzić nowej wojny, rozdarcia jedności narodowej i straszego głodu. **Warunki nałożone przekraczają istotną zdolność świadczącą Niemiec i odrzucamy wszelką odpowiedzialność, jeżeli warunki nie będą mogły być wykonane.** Oświadczamy dalej, że artykuł, który żąda od Niemiec uznania się za jedynych sprawców wojny, **przyjąć nie możemy i podpisem naszym nie pokrywamy.** Tak samo żaden Niemiec nie pogodzi z godnością i honorem artykułu, który domaga się wydania swoich złomków pod sąd. **Damy zatem pełnomocnictwo do podpisu w następującej formie:**

Rząd republiki niemieckiej jest gotów podpisać traktat pokojowy, nie oświadcza jednak tem samym, że Niemcy są jedynymi sprawcami wojny i nie bierze zobowiązania co do postanowień w art. 227 do 230.

Po złożeniu oświadczeń przez przywódców stronnictw, przystąpiono do głosowania.

Obrzynie masy wojsk koalicyjnych przeszły już Ren...

Kraków (PAT). Radio stacyi krak. z Lyonu z dnia 22 czerwca: Korespondent agencji Havasa telegraficznie z Moguncyi: **Od dwóch dni nasi żołnierze, baterie, wozy i kolumny ciągną drogami niemieckimi przez wsie i miasta niemieckie w kierunku Renu i przekraczają rzekę w Moguncyi podobnie, jak Amerykanie i Angliści w Koblenzy i Kolonii.** Na odcinku wojsk francuskich od Landau do Moguncyi jeździłem po drogach, zawałonych wojskami, zdążającymi w kierunku Kaiserlautern, Neustadt, Spira, Ludwigshafen, Frankenthal, Wormacyi i Oppenheim. **Przejeżdżałem koło niezliczonych konwojów wozów, automobilów, transportujących ludzi, żywność i amunicję, podczas gdy torem kolejowym szły pociągi wojskowe, jeden po drugim.** Przemarsz przez Moguncję wywiera na ludność **jak najsilniejsze wrażenie.** Przez wspaniałą Rheinaalee, przy której stoją wielkie hotele i pałace arystokracji, defilują od wczoraj w świetnym porządku wszystkie wojska, przechodzące przez miasto na prawy brzeg Renu. **Całymi godzinami ciągną żołnierze francuscy w swych niebieskich mundurach, potem**

francuskie wojska afrykańskie w mundurach khaki, dywizje marokańskie, działa, kawaleria. **Ziemia drży pod ciężarem naszej artylerji.** Wozy intendantury i administracji tworzą **linie bez końca.** Z chodników i z okien domów spoglądają na przeciągających mieszkańcy Moguncyi.

Ewentualna blokada przytowana.

Kraków (PAT). Radio stacyi krakowskiej z Lyonu. Z Moguncyi donoszą: **Ukończono już wszystkie ruchy wojskowe, przewidziane na wypadek nie podpisania traktatu.** Oddziały, które okupowały lewy brzeg Renu, przepłynęły się przez rzekę, celem rozmieszczenia się na granicach okręgów mogunckiego, koblenckiego i kolońskiego. **Dawne stanowiska tych wojsk zajęły wojska nowe.**

Kraków (PAT). Radio stacyi krakowskiej. — Z Lyonu z dnia 22 czerwca: **Zrobiono przygotowania, celem zaostrezenia blokady na wypadek, gdyby Niemcy nie podpisały traktatu.** Okręty francuskie, przeznaczone do udziału w blokadzie, stoją w pogotowiu.

Niemcy zatopili kilkanaście okrętów

Londyn, 22 czerwca.

Admiralicja ogłasza pod datą wczorajszą: **Dzisiaj po południu statoga niemiecka zatopila szereg okrętów niemieckich stojących w zatoce Skagga. Były to okręty internowane przez koal-**

cyę. W czasie zatapiania doszło do walki między załogą a żołnierzami ententy, w czasie której kilkunastu Niemców zginęło. Załoga okrętów została aresztowaną.

Twardy orzech do zgryzienia.

Wiedeń. (PAT) Biuro koresp. donosi: Korespondent „N. Fr. Presse“ donosi z St. Germain: Rada czterech wypracowała już projekt warunków finansowych dla Austrii. **Trudność polega jedynie w tem, że jest dla mocarstw ententy prawie niemożliwym uczynić zadość wszystkim życzeniom państw sukcesyjnych, zwłaszcza, że i pomiędzy temi państwami niema zgody.** Prawdopodobnie przyjdzie do ostrych rozpraw w tej sprawie, ale w każdym razie dopiero po podpisaniu niemieckiego traktatu pokojowego.

Zamachy bolszewików w Ameryce.

Moskwa. (PAT) Radio stacyi warszawskiej. (Ze źródła rosyjskiego). Do „Matin“ donoszą z Nowego Jorku: **36 wybitnych osobistości ze świata politycznego i finansowego otrzymało pocztą bomby dynamitowe w opakowaniu, nie wywołujące żadnego podejrzenia.** Między innymi przesyłki takie otrzymali **minister poczt, mer Nowego Jorku, Rockefeller.** Amerykańska prasa przypisuje ten zamach bolszewikom.

Ciężkie walki na całym froncie w Galicyi.

Warszawa. (PAT) Komunikat sztabu gen. wojsk polskich z dnia 22 czerwca: **Front galicyjsko-wołyński: Na całym froncie w Galicyi wschodniej walki trwają.** Na odcinku frontu na północ od Rohatyna wojska nasze wycofują się planowo na nowe pozycje bez większego naporu ze strony nieprzyjaciela. **Podczas przeprowadzania nakazanego odwrotu oddziały nasze w rejonie Pomorzany—Bohutyn rebży naclerajęcego w tym kierunku nieprzyjaciela biorąc większą ilość jeńców i kilka karabinów maszynowych.** Na Wołyniu bez zmiany. **Front poleski: Bez zmiany.** **Front litewsko-białoruski: Atak bolszewików na nasze pozycje pod Postawami odparto.** Poza tem na froncie pomyślnie dla nas utarczki patroli i oddziałów wywiadowczych. W zastępstwie szefa sztabu gen. **Haller, pułk.**

We Lwowie nastroj przygnębiony.

Lwów, 22 czerwca.

Miasto nasze przeżywa obecnie znowu **okres silnego przygnębienia.** Powodem tego są wypadki na froncie wschodnio-galicyjskim i wieści o **potwornych wprost okrucieństwach, przedostające się z zajętych przez hajdamaków obszarów.**

Nic dziwnego, że w tym nastroju szerzą się bezpodstawne czasem plotki. **Wczoraj kolportowano wieść o zajęciu Złoczowa i Stanisławowa, dziesiąt rano mówiono o wycofaniu się z Brodów i Radziwiłłowa.** Wszystkie te wiadomości są **bezwzględnie nieprawdziwe;** wymienione miasta są w rękach naszych wojsk.

Oczekiwanie rychłego zwrotu.

Lwów. (Tel. wł.) Planowy odwrot w centrum frontu wsch.-galicyjskiego (okolica Brzeżany, względnie Rohatyna) odbył się w **zupełnym spokoju, a osiągnięte obecne pozycje zapewniają wartość i siłę naszej obrony.**

Pozatem liczą się tu wszyscy, że wkrótce sytuacja poprawi się bardzo znacznie i że niedługo nadejdzie już czas wyzwolenia całej Galicyi.

Koalicja dalej radzi.

Wiedeń. (PAT) Biuro koresp. donosi z Wersalu: Rada pięciu zajmowała się w sobotę po południu istniejącym wciąż konfliktem między Polakami a Ukraińcami we wschodniej Galicyi.

Rząd niemiecki stwarza ruch bolszewicki w państwach koalicji!

Sensacyjny dokument teutońskiego łotrowstwa!

(Telefonem od naszego Korespondenta).

Warszawa, 22 czerwca.

Rząd i wojsko otrzymało niesłychanej wagi dokument pruskiego ministerium wojny, który świadczy o tem,

ZE RUCH KOMUNISTYCZNY W PAŃSTWACH ENTENTY PODSYCANY JEST PRZEZ RZĄD NIEMIECKI.

Dokument ten opiewa: Pruskie ministerium wojny J. 1972 tajne. W porozumieniu z ministerium spraw zagranicznych wzywa ministerium wojny do wyszukania ludzi w oddziałach wojskowych podległych generalnej komendzie, którzy władają doskonale językiem francuskim i angielskim i są absolutnie godni zaufania. Można by wziąć pod uwagę Niemców zagranicznych, którzy do wybuchu wojny żyli zagranicą. Tych ludzi

odkomenderuje się na kurs względnie na wycłuchanie wyjaśnień o celach bolszewickich i zamiarach, co nastąpi w ministerium wojny. Wyznaczeni są ci ludzie do propagandy we Francji i Anglii.

Poza wysokim wynagrodzeniem zabezpieczy się

tych ludzi odpowiednio od nieszczęśliwego wypadku. W zastępstwie Reusche kapitan, zastępca naczelnika oddziału.

(Telegram własny „Gonia Krakowskiego”).

Amsterdam, 22 czerwca.

(P) Współpracownik „Daily Express”, który dłuższy czas przebywał w Berlinie, podaje sensacyjne szczegóły o pruskich knowaniach, twierdząc, że Berlin jest siedzibą agitatorów komunistycznych, którzy sieci komunistycznych zamachów zapuszczają w całej Europie. Po ogłoszeniu warunków pokojowych miało odbyć się w Berlinie posiedzenie przy udziale „reprezentantów robotników angielskich”, na którym pod przewodnictwem Haasego obradowano nad równoczesnym wybuchem generalnego strajku we Włoszech, Anglii i Francji. Strajk ten miałby zapoczątkować wielką rewolucję światową, którą Niemcy radziby, zdaje się, za wszelką cenę wywołać, (gdyby to tylko leżało w ich możliwości), upatrując w niej jedyny dla siebie ratunek.

Ambasador angielski w Warszawie broni polityki angielskiej wobec Polski.

(Telefonem od naszego korespondenta).

Warszawa, 22 czerwca.

Ogólne rozgoryczenie w Polsce, spowodowane ustępstwami rady czterech na rzecz Niemiec i rolę Lloyda George na konferencji pokojowej, skłoniło warszawskiego ambasadora Wielkiej Brytanii, Sira Wyndhama, do oświadczenia dziennikarzom, że w poglądzie, jakoby Anglia była specjalnie wrogo wobec Polski usposobiona, nie ma ani krzty prawdy. Rząd angielski i przedstawicielstwo angielskie na konferencji pokojowej, jak wogóle cały naród angielski, są najżyczliwiej dla Polski usposobieni i chętnie będą jej nadal pomagały w budowie własnej państwowości. Ustępstwa na rzecz Niemiec spowodowane zostały chęcią przyspieszenia pokoju (na nasz koszt — przyp. Red.) i zasadą najściślejzego samookreślenia narodów (!?!). Je-

żeli ententa poza tem zarządziła plebiscyt na Górnym Śląsku, oznacza to, że uważa tę metodę za najbardziej odpowiednią (!?!!) i nieposzukiwaną. Polacy zaś, jako sprzymierzeńcy, powinni we własnym interesie starać się uzgodnić własną politykę z życzeniami i poglądami ententy. (Polska czyni to z całą lojalnością, oczekując podobnego postępowania ze strony koalicji — przyp. Red.). Ambasada brytyjska w Warszawie robi ze swej strony, co może, aby Polsce pomagać. Ostatnio naprzykład dopomogła rządowi polskiemu w wyjaśnieniu kwestyi ekscesów antyżydowskich, o których wiadomości — bardzo zresztą przesadne — wywierają w Anglii jak najgorsze wrażenie. Wieści takie są przyczyną, że czasem istotnie rozlegają się w Anglii nieprzychylnie dla Polski głosy.

Białorusini chcą zagarnąć Wilno!

Na zbrodniczym memoryale — podpisy kilku ziemian polskich?

Warszawa. (Telefonem) Białorusini przygotowali dla konferencji paryskiej memoryał, w którym domagają się Wilna jako stolicy Białorusi oraz Grodna z Grodzieńszczyzną. Białorusini stają w memoryale tym na stanowisku całkowicie niepodległej Białej Rusi, podkreślając przytem niechęć do „okupacji” polskiej tego kraju. Charakterystycznym jest, że na memoryale tym podpisanych jest także szereg nazwisk polskich ziemian. (?)

(Ostatnie zdanie powyższej depeszy wymaga kilku słów objaśnienia. Wiemy wszyscy, jak płomienny patryotyzm cechuje nasze ziemiaństwo na kresach. Owi „ziemiaństwo”, których pod-

pisy widnieją rzekomo na białoruskim memoryale, są to zapewne nieliczni zaprzańcy w rodzaju hr. M. Tyszkiewicza, który już oddawna uprawia podobnie jak jeden z jego krewnych na Ukrainie antypolską politykę. Ogół ziemiaństwa nie ma z tym renegatem nic wspólnego, a nawet własne rodziny się ich wyparły. Klasycznym przykładem jest rodzina hr. Szeptyczkich. Ubocznie należałoby się też zapytać, kto są owi reprezentanci Białorusinów, którzy wygotowują antypolskie memoryaly. Czy nie są to przypadkiem pupile „der Kaiserlich-deutschen Militaerverwaltung „Ober-Ost“? Redakcja).

Rosya najgroźniejszym konkurentem Polski na kongresie pokoj.

Litwa i Białoruś — ziemiami rosyjskimi (!). — Ciężkie zadanie dyplomacji polskiej.

Warszawa. (Telefonem) Paryski korespondent „Kuryera Polskiego” konstatuje, że dyplomacja polska we Francji ma przed sobą bardzo trudną grę. Największym konkurentem staje się w obecnej chwili w Paryżu Rosya, która już obecnie przez Sazonowa i Maklakowa miała odwagę zaprotestować przeciw niepodległości Finlandyi. Zbyteczne jest mówić o tem, że Rosya uważa Li-

twa i Białoruś — jak to korespondentowi oświadczył były rosyjski socjalistyczny minister Aksentiew, bawiący obecnie w Paryżu — za ziemie rosyjską. Potrzeba nadzwyczajnie zręcznej dyplomacji polskiej w Paryżu popartej przez rozum całego narodu, aby ugruntuować los Polski jutrzejszej.

ją tej gehenny, przez którą nasi rodacy tam we wschodniej Galicyi przejść muszą. Fakty, które dziś podajemy, dotyczą Tarnopola, a przewyższają okrutnością bodaj wszystkie inne.

Pewien Tarnopolanin, który musiał opuścić swe miasto rodzinne, tak kreśli dzieje tej placówki polskości na kresach naszych.

Rządy dr. Cioracha w Tarnopolu, to krwawa era Nerona — lecz stokroć ohydniejsza i wstrętniejsza od tamtej. Więzienia wypełnione były

JĘŃCAMI I INTERNOWANYMI, KTÓRYCH GŁODZONO NA SZKIELETY.

Domny polskie, same głodując, oddawały ostatnią swą strawę tym nieszczęśliwym. Panie nasze dzielne z inteligencji własnoręcznie zanosili skromne swe zasoby spożywcze dla ofiar bitych i torturowanych.

Komendantem obozu jeńców był łajdak, który w austriackiej służbie zdobył sobie „szlify” chorążego.

Pan ten policzkował i kopał adwokatów, lekarzy, urzędników, którzy byli oddani w jego szpony. Za łada jaką „niesubordynację”

WYMIERZAŁ NAHAJKI I POLICZKOWAŁ LU DZI POWAŻNYCH, KTÓRZY OSIWTELI

w usługach dla sprawy publicznej i zdobyli sobie szacunek ogólny.

GRZEBANIE ŻYWCEM

to była najmilsza czynność komendanta Cioracha.

Wielu bardzo Polaków wyprawił potwór ten ohydny straszny swym sposobem na tamten świat. Przy odkopywaniu tych męczenników, gdy wkroczyły władze polskie — straszny przed stawał się widok.

NIKTÓRE TRUPY MIAŁY DŁOŃ CAŁĄ WETKNIĘTĄ DO UST

— snuć w ten sposób jeszcze ostatnie atomy tchu czerpali w chwili agonii śmiertelnej. Ciało ofiary tak były zbite nahajkami, że przedstawiły krwawą masę raną, którą zaczęło toczyć już robactwo... Kanibale ci nowoczesni przewyższyli w praktykach swych historyczną inkwizycję hiszpańską, upraszczając ją chamskimi sposobami.

Weszli za bojówką polską, rozpuścili całą stórę szpiegów — nie jednak nie znaleźli. — Wymuszali zeznania praktykami tak cuchnącemi i brudnemi, jak ich sumienie hajdamackie.

„Oto jednego z moich kolegów — opowiadał mi ów Tarnopolanin — pan komendant kazał chwycić pacholkom swym

ZA NOGI I GŁOWĄ WPAKOWAĆ DO KŁOAKI

„Pryznaj się” — rozkazywał inkwizytor — i najpierw zanurzono nieszczęśliwca w kałę po czym potem po nos, gdy ten dalej milczał — wyciągali go na chwilę i znów zanurzali — teraz już po usta. Tak dręczono biedaka przez dwie godziny, zanurzając go i wyciągając — póki nie wyzionął ducha, a potem

TRUPA OBLECZONEGO KAŁEM KAZAŁ PO-RZUCIĆ, JAK PSA.

I dopiero, gdy się zwłoki zaczęły rozkładać, zakopano je w jamę.

Przerażenie ogarnia, słuchając wszystkich tych okropności. A dopuścić się ich „człowiek” — a więc inteligent ukraiński. Opowiadał to człowiek starszy, znany obywatel, który dodaje nadto, że żył dziesiątki lat z Rusinami, — spokrewniony z wieloma z nich i zasługujący ze wszech miar na wiarę, popierający argumenty swe osobami — naczyniami świadkami tych zbrodni.

Wiarygodność powyższych faktów potwierdzą dziesiątki osób. Kto nie patrzył — nie widział...

SLUCHAJ TEGO WSZYSTKIEGO, GDYBY STRASZNEJ BAJKI.

„Zachodni Ukraińcy” prześcignęli w okrucieństwach Hanibalów i najdziksze plemiona, jakie kiedykolwiek wydała rasa ludzka.

Zbrodnie te krzyczą o pomstę do nieba! A my? Postusznie układamy się z tymi zbirami! Czyż to naprawdę nie krwawa ironia?

Podziękowanie.

Składam tą drogą najserdeczniejsze podziękowanie W. P. Dr. Recowi za pełne poświęcenie i troskliwość leczenie i przeprowadzenie z jak najpomyślniejszym skutkiem ciężkiej operacji

Z głęboką wdzięcznością i uznaniem
Zofia Glogier.

W szponach kannibalów wschodnio-galicyjskich.

Z martyrologii polskiej.

Kraków, 23 czerwca.

(?) O strasznych i wprost nie do wiary rafinowanych zbrodniach hajdamaków, popełnia-

nych na bezbronnej ludności polskiej, spisano już wiele tomów. A jednak dotychczasowe wiadomości ani w tysiącznej części nie wyczerpu-

— Może jednak powiesz mi wreszcie, co ci się stało?...
— Co ci zrobiła ta świeca?... Czemu tak wlepiłaś w nią oczy?...
Wtedy dopiero przyciszonym głosem, nieważnym sło-
wami powtórzył jej tajemnicę... straszne tajemnice
świecy...
Ta palga się świeca pozostała w zamkniętym na
klucz pokoju... Klucz przez całą szesć dni nie opuszczał
kieszonki Jakóba... A jednak świeca nie wypaliła się... Ktoś
ją zgasił... Ktoś w tym srebrnym kasku...
Kto zgasił tę świecę?...
Wyowiedział w te słowa Jakób de la Bossiere spoj-
rzając na znowu wzrokiem tak zmęczonym przerażeniem, jak
gdyby obłąkany strach, że kobieta przetręła się na do-
brze o stan jego umysłu.
— On gotów rzeczwiście zwarować... — przedmówi-
ł jej przez myśl.
Postanowiła o ile możności uspokoić go.
— Kto zgasił?... pytasz kogo?... Dowiedź się, że to
poprosi zrobić Katarzynę.
— To niemożliwe... Ty okłamujesz mnie... kłamiesz,
bo widzisz, że mnie rozum opuszcza...
— Możebyś mnie zechciał wysłuchać?... akterzyzna
powiedziała mi to sama... I co w tem nadzwyczajnego?...
Oto jak mi to przedstawiła:
— Proszę pani — rzekła — sprzątałaś właśnie w sy-
plami panu, kiedy usłyszałaś hałas i stuk zatrząsnie-
tych drzwi... Pobiegnęła zaraz do ubieralni, aby zobaczyć,
co się dzieje z panem, ale to był pusty, pusty, pusty i nie
był... Powróciła zatem do sypialni, zamknęła drzwi
za sobą i zgasła światło. Tak się więc rzecz miała...
Czy ci wystarcza to wyjaśnienie?...
Jakób spoglądał na znowu niedowierzająco.
— Tak, to pewne... to możliwe... a jednak to dzi-
wne... — i westchnął głęboko.
— Widzę, że znowu choroba powraca... Doktor będzie
bardzo niezadowolony...
Pochylił głowę.
— Fanny moja... ukochana moja... musimy się wy-
jechać... Przeglądałam rozkład jazdy pociągów... Czy za-
przymam się w Wenecję?
— Gdzie... gdzie... gdzie... ale teraz znowu wielką
przyjemność, gdybyś jutro zaraz pojechał z lokajem do

cienkich smukłych, drapieżnych palców od chwili, kiedy
zamajaczyła jej tak blisko szyi Marty... takiej wątej szyi...

— O!... ścisnąć tylko trochę i koniec!... Fanny czuła już
te szyje w dławiącym uścisku palców... Tak!... tak!... Marta
zamilknie!... zamilknąć musi!...

Z ulgą dowiadzała się Fanny, że do Roseraie zawitał
gość. Lokaj zaanonsował pani pama de Mariniera, który
przybył automobilem, aby się dowiedzieć, jak się miewa
pan de la Bossiere...

— Tem lepiej... — rzekła sobie Fanny w duchu — za-
trzymam go na obiad... Miły z niego gawędziarz, więc pre-
dziej minie ten dzisiejszy, nieznośny wieczór...

I głośno zapytała służącego:

— Czyś uprzedził pana?

— Katarzyna pukała do pana, ale pan takim ostrym
głosem odpowiedział, żeby mu dała święty spokój, że ją
to przestraszyło... i odeszła z płaczem... Katarzyna nie chce
dłużej pozostać w służbie wielmożnych państwa, a że ja
mam się z nią żenić, więc...

— Dobrze, dobrze, mój chłopcze, ponówmy o tem
jutro...

I Fanny szybko pobiegła na pierwsze piętro, z trudem
powstrzymując wybuch kniewu... Nie tyle była zła słu-
żących, którzy ostatecznie mieli rację, dziękować za służ-
bę w takim waryackim domu, gdzie duchy spacerują so-
bie w najlepsze, ale gniew jej kierował się głównie prze-
ciw Jakóbowi, który śnać uległ nowemu krzyżysowi!...

Co za mężczyzna bez woli!...

Znalazła go w otwartej ubieralni, trzymającego na
kolanach strzelbę, z oczyma błędnie utkwionemi w świecę
ze srebrnym tłumikiem...

Wyrwała mu strzelbę z ręki... Wrzała wściekłością
poprostu... Jakób nie stawiał żadnego oporu.

— Cóż to znowu nowego?! — rzuciła bardzo ostro —
przysięgam ci, że jeżeli nie przestaniesz robić ze siebie
waryata, to nie zatroszczę się więcej o ciebie!... Zaczynam
już mieć dość tych awantur arabskich!... Tak, stanowczo
mam tego dość!... Pociąg wziął tę strzelbę?... Nabita?...

Nie odpowiadał. Ona zaś zgrabnym, precyzyjnym ru-
chem wyrzuciła z magazynu naboje.

Jakób nie odrywał oczu od świecy.

stał się człowiekiem rozsądnym, spokojnym — tak, jak
wszyscy ludzie żyjący w normalnych, uregulowanych sto-
sunkach...
Jednakowoż to uspokojenie nie przeszkażowało mu
przedebrnąć w tajemnicy przed Fanną pewnych środków
ostrożności...
Albowiem ten duch, uwieczony za zamkniętymi
drzwiami, musiał szaleć ze wściekłego, bezsilnego gnie-
wu... i zapewne zechce próbować wszelkich możliwych
podstępów, aby się stał wydoształ...
Czasem, gdy Jakób wlepił, że nikt go nie obserwuje,
szedł ku drzwiom owego pokoju i przykładał ucho do
drzwi...
Wówczas słyszał bardzo wyraźnie rumor potarganych
mebli, szelest kroków, brzęk łańcucha... wolałby
Te hałasy nie podobają się wcale Jakóbowi... wolałby
aby duch znowu się nie wlepił z większą cierpliwością...
Ale miedza z tem... Wkrótce już to przestanie obcho-
dzić pana de la Bossiere!... Postanowił oboje z Fanną zra-
dzić w najbliższym czasie projekt podróży na pół-
noc...
Włochy, szadrowe niebo... kwitnące pomarańcze
laurowe gałę... może... barbakan... serenade...
A tymczasem trzeba mieć zawsze pod ręką na wszelki
wypadek nabite broń, aby w danym razie wyszłiść!
— Co?... co?... co się stało? kto to wolał...
Jakób zwraca się chwytając ku drzwiom zamkniętego
pokoju... I słyszy głuchy głos, wolający:
— Jakóbie!... Jakóbie!
I głos milknie!... Ale Jakób odważnie wyrażnie się
chem stuknie do drzwi!
Duch traci widocznie cierpliwość... Łańcuch dźwię-
czy coraz głośniej!
Trzeba z tem skonczyć raz naraz...
Jakób wydoształ sobie tylko kryjówkę, strzel-

— być — poczem zebrawszy całą odwagę, wyciągnął z kie-
szonki wielki pęk kluczy... Wyszukał klucz, który był mu
potrzebny, zawahał się chwilę, a w końcu z jaśm bohater-
sko-desperacką determinacją wsunął klucz w zamek i je-
dnym zamachem otworzył drzwi...

Ach! jeżeli ten duch tam jest, to powalił go jednym
strzałem — bez wahania!... Wpadł do pokoju, z palcem
na cynglu, zdecydowany strzelić!...

Ducha nie było!...

Ani śladu widma w tym pokoju, po którym błędzi nie-
spokojne, gorączkowe, błyszczące spojrzenie Jakóba...

A jednak minutę temu — duch Andrzeja był tutaj
z pewnością!... Przecież slychać było wyraźnie, jak się po-
ruszał... dźwięczał łańcuchem... potykał o meble... wolał
nawet... niema wątpliwości... wolał!... A teraz, co się z nim
stało?!... Gdzie się podział?!... Któredy zdołał uciec?

O!... tam okno porusza się!... Okno jest uchylone!...

Śnać duch otworzył je i uciekł tamtedy... Słychać
brzęk łańcuchów i firanka faluje lekko...

Jakób rzucił się ku temu oknu, aby je zamknąć i zo-
baczył, że łańcuszek przytrzymujący okiennicę zerwał się
i teraz, poruszony przez wiatr, uderza o mur, wydając me-
taliczny brzęk...

Wówczas Jakób zaczął się śmiać!... Śmiał się głośno,
serdecznie, zanosił się poprostu od śmiechu!... Śmiał się
ze siebie samego, że ze wszystkich swych obaw, przywidzeń,
ostrożności i z rzekomych duchów, błędzących po zamku...

I śmiał się aż do chwili, kiedy spojrzenie jego padło
na świecę, stojącą na stole, zyczajną, stearynową, świe-
cę, którą zgaszono, nakładając na nią mały srebrny tłumik
w postaci kasku...

To była ta sama świeca, która paliła się wówczas,
kiedy Jakób, siedząc w fotelu i czując obecność Andrzeja
przy sobie, udawał, że czyta gazetę...

Gazeta ta leżała jeszcze na ziemi, tak, jak ją owego
wieczoru Jakób porzucił... nikt jej nie podniósł... — ale ta
świeca... kto ją zgasił?!... kto siłamił płomień, nakładając
ten srebrny mały kask!...

Andrzej ciężko oparł się o poręcz hotelu nie potruszał się, jakoby również trwał bez ruchu...
Jakoby udawał, że czyta dziennik, który miał rozłożony na kolanach...
Zwykła świeca stała się oświetlała mdłym, łagodnym blaskiem, że niema sceny...
Jakoby kombinował, że dźwięki, znajdujące się poza widmem i prowadzące do pokoju, który właśnie sprzątało się zamknięte na klucz, a klucz tkwił w zamku, po drugiej stronie...
Należał więc jak najspokojniej wydosłuchać się przez drzwi...
Właśnie w tym pokoju są szaty, pełne sukien Fanny, ale trudno tę strażę będzie można z łatwością przełamać i pokłonić... Fanny każę sobie poszyc nowe tualety i koniekt...
Wszystko rozważawszy dobrze — jakoby przyszedł do przekonania, że plan jego nie jest wcale zbyt trudny do wykonania...
Był tylko nie stracił ani na chwilę energii, ani przytomności umysłu...
I nagle w chwili, kiedy duch mógł przypuszczać, że jakoby usnął nad gazetą (albowiem dla zmylenia czujności widma przykrył oczy) — ten zewnął się na równe nogi, skoczył, jednym susem znalazł się za drzwiami i zawiązał klucz zgryzniętą w zamykaniu... Jakoby uczuł się niesłychanie lekko, jak gdyby mu skrząca wrosła...
Duch zamknął drzwi... w pułapce... już się z niej nie wy dostał...
Tymczasem zbiegli się służący i, łoczyli kółem jakoby, kiedy śmiał się do nich radośnie... Zjawia się również Fanny i mąż w krótkich słowach wyjaśnił jej, co się stało... Pani de la Bossiere zapytała się z poczłtunkiem nowem "waractwem", ale ostatecznie przyzekała, że wróci latem do domu i nie widywał już więcej żadnych nadzwyczajnych rzeczy... Do zdrowia powracają szybko

ROZDZIAŁ XXVIII.

STRASZNA TAJEMNICA ŚWIECY.

Fanny opuściła willę nad rzeką w stanie umysłu, zagrożającym poważnym niebezpieczeństwem biednej pani Saint-Firmin...

Inna kobieta nie byłaby się z pewnością tak łatwo opanowała po ciosie, zadany jej przez Martę, ale pani de la Bossiere, która, według określenia reportera Darobis, należała do typu „kobieta z głową”, szybko odzyskała przytomność i zdolność logicznego, jasnego myślenia...

Miała dość odwagi i energii, aby niebezpieczeństwu spojrzeć prosto w twarz i obmyślić zaradcze środki.

W ciągu drogi zastanawiała się nad sprawą jasnowidzeń Marty już nie po raz pierwszy, i wysnuwała wniośki... dotychczas nie odważyła się na to...

A zatem ta moc wizyjerska pani Saint-Firmin zaczęła się coraz wyraźniej z dniem każdym, wzrastała ciągle i coraz dokładniej określała przedmiot, zaprzętający umysł Marty...

— Wszystko to — rozumowała teraz Fanny — było scemambulazmem najczystszej wody... najnormalniejszym... można go wytłómaczyć naukowo... Nie można dłużej tego faktu ukrywać przed sobą samą...

Tak, nauka potwierdziła w sposób decydujący, ten niezwykły stan duchowy, u niektórych osób, tę ekstazę, umożliwiającą widzenie rzeczy, które się stały daleko...

Marta widziała zbrodnię...

Z początku obraz był niejasny... rozpoznała na nim tylko tak drogą jej twarz Andrzeja zamordowanego... potem zobaczyła automobil... potem kufer... W końcu... w końcu zobaczyła samą zbrodnię i fizjognomię zbrodniarza, zabijającego swoją ofiarę na zakręcie drogi koło lasu Fresnes.

To nie było złudzenie wyobraźni... to nie były majaczenia gorączkowe... nie!... to było istotne, typowe jasnowidzenie, które postępując drogą dalszego rozwoju, wkrótce już, może jutro, może pojutrze wskaże Marcie miejsce, gdzie ukryto kufer z trupem!

Tak! pocóż się budzić!... To klasyczny wypadek wizyjerskości!

Paryż, tam zaczął się mój... Nie powinieneś tu ani dnia dłużej pozostawać...
— Jestem zupełnie tego samego zdania — odparł Jakob — nie przyjdź do siebie, dopóki nie będę daleko od Roseraie... jednak, jak ja byłem głupi, denerwując się tę szalone świecę... Ochi straszliwe głuپی... Dobrze, żeś mi wyjaśniła... Czuj się teraz prawie... prawie spokojny... Zdasz mi się, że będę dobrze spał tej nocy...
Pan de la Bossiere czekał cierpliwie w salonie na zjawienie się gospodarzy domu, patjąc ciekawością... Co właściwie działo się w tym domu...
Wracał właśnie z Paryża, gdzie wieczorne dzienniki przychodziły sprawozdanie z konferencji profesora Taloux... Pan de la Bossiere przywiózł te gazety ze sobą i postanowił zaoferować swe usługi państwu de la Bossiere, gdyby potrzeba było jakieś repliki sprostowania, protestu...
Kiedy Jakob potoczył się do łóżka, Fanny ukazała się w salonie, przeprosiła gościa za nieobecność męża, która część nie uzupełniła jeszcze dobrą stanem zdrowia i z czarnymi oczami usmiechem poprosiła starego eleganta, aby został na obiedzie...
— Zjemy obiadek razem — rzekła — a potem zagramy sobie partycykł nikiety, czy dobrze? Perspektywa spędzenia wieczoru z tak miłym, jak pan gościem, cieszy mnie nie mało... Czuj się teraz zresztą nieco osamotnioną... Ludzie stonę od nas od chwili, kiedy Roseraie stało się miejscem schadzek duchów z całej okolicy... Pan wie oczywiście o co chodzi... Co to są dzienniki wieczorne... Dziękuje panu bardzo... jaki pan uprzyw... Ochi ci dziękuję... Karze będa nas teraz napastowali... Już tu był działał Je-Jean i Moutier dali sprawozdanie z przebiegu operacji, a ta warjatka panna Heller zdarzyła nazwasko...
Piękna historia!... Jeżeli będziemy chcieli mieć spokoj, to musimy się znieknąć na pewien czas... I tak właśnie historia... Jeżeli będziemy chcieli mieć spokoj, to musimy się znieknąć na pewien czas... I tak właśnie historia...
Chodźmy, proszę pana, obiad podamy... I niechże mi pan coś opowie o wsiach... Jakże patryście

A Darbois powiedział, że w takich razach wkraczają władze sprawiedliwości publicznej, które nie wahają się posługiwać w swych dochodzeniach osinnambulizmem...

Pani de la Bossiere powzięła postanowienie...

Zadecydowała, że Marta nie może mieć więcej żadnych wizyj.

Wypowiedziała to głośno sama sobie, wracając samotnie pustą drogą do zamku w Roseraie.

— Nie będzie miała więcej wizyj! Dzisiaj każą one jej milczeć... jutro mogą rozwiązać jej język!... Nie będzie ich miała zatem!...

I Fanny nie pożałowała nawet biednej, małej Marty!... Zbyt nienawidziła ją za to, że swymi widzeniami zmąciła tak piękne, tak rozkoszne życie w Roseraie!

Gdyby Marta nie wmieszała się w tę nieszczęsną sprawę, to żona Jakóba de la Bossiere do tej chwili byłaby najspokojniejszą i najszczęśliwszą kobietą na świecie, nie wiedząc nic o tem, co się stało koło lasu Fresnaie...

Niktby o tem nie mówił i biedny Jakob żyłby sobie wesoło i swobodnie... nie zmienilby się tak... ino straciłby swej bujnej energii życiowej!... Teraz powoli Fanny zaczęła gardzić mężem...

Bo na cóż zda się mieć ramię, które zabija, jeżeli się nie posiada siły, rozkazującej myślom i zacierającej wspomnienia!...

Zjawienia się ducha Andrzeja w opinii Fanny nie były niczem innym, jak ucieleśnioną formą wyrzutów sumienia... Ten duch przywędrował z willi nad rzeką!...

To ta Marta przeklęta wypuszczała go ze swego ogrodu co wieczór!... Jeżeli ona przestanie istnieć, to razem z nią zniknie i duch Andrzeja!...

O jakże Fanny z całej mocy swej namiętej duszy nienawidziła tej kobiety, która mogła przez jakiś czas zamaryżować o tem, aby zostać panią w Roseraie — i która jakby przysięgła sobie tę, co zajęła jej miejsce...

Siedma godzina wybila, kiedy pani de la Bossiere znalazła się z powrotem w zamku...

Obliczyła i pojecha, że godziny, dzielące ją od trzeciej w nocy będą jednak płynąć powoli i przykro, jeśli przyjdzie ją spędzić samotnie, maie za całe towarzysztwo myśli o zbrodni... O tej zbrodni, którą czuła w kościach swych

